

Etická komisia pri posúdení projektov klinického skúšania

MUDr. Pavol Gibala, CSc.

Štátny ústav pre kontrolu liečiv

Posúdenie etiky klinického skúšania, Bratislava – 3.7.2014

Deklarácia konfliktov záujmu

Aktivity pre farmaceutickú alebo finančnú spoločnosť	Nie	Tento alebo minulý rok	Viac než rok, menej než 5 rokov	Viac než 5 rokov
Zamestnanec	X			
Konzultant	X			
Zodpovedný skúšajúci	X			
Skúšajúci	X			
Člen monitorovacej komisie	X			
Patent na liečivo	X			
Práca v spoločnosti, ktorá obdržala grant	X			

Prezentované názory sú súkromné názory prednášajúceho a nemôžu sa považovať za názory ŠÚKL alebo jeho poradných orgánov.

Riziká klinického skúšania

- Práva účastníka
  - Informovanie a informovaný súhlas
  - Ochrana osobných údajov
  - Nárok na kompenzáciu
- Fyzická integrita a bezpečnosť účastníka
  - Bezpečnosť liečby a diagnostických procedúr
  - Vulnerabilní účastníci
- Integrita údajov a riziko pre verečné zdravie
  - Kvalita a hodnovernosť údajov,
  - Publikovanie výsledkov

Nezávislé posúdenia klinického skúšania

- Skúšajúci - vždy
- Vedenie klinického pracoviska – vždy
- Etická komisia – všetky typy KS?
- ŠÚKL – iba lieky a zdravotnícke pomôcky
– Možnosť odvolania sa
- Zdravotné poisťovne – neintervenčné KS

Etická komisia / Institutional Review Board

Nezávislá skupina (zdravotníckeho zariadenia, regionálna, národná alebo nadnárodná) zložená zo zdravotníckych, výskumných a nezdravotníckych pracovníkov, ktorí majú **zodpovednosť za ochranu práv, bezpečnosti a zdravia ľudských jedincov** v klinickom skúšaní tým, že, okrem iného, hodnotia, schvaľujú, sústavne prehodnocujú protokol a doplnky protokolu klinického skúšania, ako aj metódy a materiál použitý na získanie a dokumentovanie informovaného súhlasu účastníkov v klinickom skúšaní.

Čo je etická komisia?

- Posudzovateľ etiky vedeckého výskumu
- Poradný orgán vedenia
- Ochranca práv pacienta
- Dozor / dohľad nad KS
- Zbytočnosť / formalita, Aká etická komisia?
- Byrokracia, ľahký zdroj príjmu
- Prekážka pre výskum,
- Atd'.

Komu zodpovedá EK?

- Zriaďovateľ (VUC alebo nemocnica)
  - zriaďuje
  - Schvaľuje štatút a rokovací poriadok
  - Zabezpečuje kontrolu kvality?
- Má štát dohľad?
- Je činnosť transparentná?

Etickú komisiu zriaďuje

- Zákon 576/2004 Z.z.
  - a) **ministerstvo zdravotníctva** na posudzovanie etických otázok vznikajúcich pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti **vrátane biomedicínskeho výskumu**,
  - b) ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky po dohode s ministerstvom zdravotníctva na posudzovanie etických otázok vznikajúcich pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti osobám, ktorým sa poskytuje zdravotná starostlivosť v zdravotníckych zariadeniach Zboru väzenskej a justičnej stráže,
  - c) **samosprávny kraj** na posudzovanie **etickej prijateľnosti projektov biomedicínskeho výskumu** a **etických otázok vznikajúcich pri poskytovaní ambulantnej starostlivosti**,
  - d) **poskytovateľ ústavnej starostlivosti** na posudzovanie **etickej prijateľnosti projektov biomedicínskeho výskumu** a **etických otázok vznikajúcich pri poskytovaní ústavnej starostlivosti**.

Etické komisie v legislatíve

Zákon	Lieky Intervenčné	Lieky Neintervenčné	PASS, PAES	Marketingový výskum	ZP
Zákon č. 576/2004 Z.z.	+	?	?	?	+
Zákon č. 362/2011 Z.z.	+	-	-	-	+
Vyhláška č. 433/2011	+	-	-	-	-
Správna klinická prax ICH E6	+	-	-	-	-

Etická komisia ako poradný orgán riaditeľa

- Riaditeľ predsedá EK
- Väčšina členov EK sú z vedenia zariadenia
- Nezávislosť členov komisie od vedenia?
- Činnosť komisie zviazaná s činnosťou pracoviska
- Kde je zodpovednosť riaditeľa (vedenia) a kde komisie?

ŠÚKL a Etické komisie

- Nemá kompetencie na priamu kontrolu
- Má sa plne spoliehať na stanoviská EK?
  - Nemá sa zaoberať otázkami, ktoré sú v kompetencii EK?
- Možnosti
  - Kontrola stanovísk EK v žiadostiach
  - Počas inšpekcie

Predmet záujmu EK

Reálne

- Informácie pre účastníka vrátane špeciálnych situácií
- Informovaný súhlas vrátane špeciálnych situácií
- Spôsob náboru účastníkov
- Odmeny účastníkom
- Vhodnosť placebovej skupiny
- Zabezpečenie adekvátnej starostlivosti o účastníka

Otázne

- Opodstatnenosť KS
- Spôsob vyhodnotenia prínosov sa rizík
- Vhodnosť pracoviska
  - Odbornosť skúšajúceho
  - Materiálne vybavenie pracoviska
- Kompenzácie a poistenie pre účastníkov
- Finančné ohodnotenie skúšajúceho

Požiadavky na posúdenie KS

- Dostatočný počet posudzovateľov
- Dostatok odborníkov
- Prepojenie odborníkov a neodborníkov, pacientov a patientskych organizácií
- Kolektív disponujúci potrebnými kvalifikáciami a skúsenosťami
- Nezávislosť od sponzora, pracoviska, skúšajúceho

Predstava o etických komisiách

- Vytvoriť jeden zákon o etických komisiách, prípadne zákon a vykonávaciu vyhlášku
- Stanovenie kompetencií (náplne)
- Kritériá pre multicentrické komisie
- Regulácia ich činnosti
- Transparentnosť činnosti
- Portál (národný) pre etické komisie.

